

Tekst 1

- Regel 1 **Posteaquam victoria constituta est**
- 2p 1 a Noteer de benamingen van de twee politieke groeperingen die tegen elkaar gevochten hadden. Baseer je antwoord op de achtergronden bij de teksten die je voor dit examen gelezen hebt.
- b Citeer uit het vervolg (t/m regel 5 **accideret**) het Latijnse woord waarmee de overwinnaars worden aangeduid.

- Regel 13 **hanc pugnam**
- 1p 2 Wat wordt met dit tekstelement in deze context concreet bedoeld?

- Regel 6-14 **Erant** t/m **superavit**
- Met de onderstaande vijf woorden duidt Cicero twee verschillende personen aan:
alterum (het eerste **alterum** in regel 7); **alteri** (regel 10); **alter** (regel 11); **se** (regel 12); **tiro** (regel 13).
- 2p 3 Noteer van deze vijf woorden de woorden waarmee T. Roscius Magnus aangeduid wordt.

- Regel 14-18 **Nam** t/m **Sex. Roscius**
- 1p 4 Beschrijf een van de manieren waarop Cicero door de opbouw van deze zin de dramatiek van de beschreven gebeurtenissen benadrukt. Gebruik bij voorkeur niet meer dan 25 woorden.

- Regel 18-19 **Spero** t/m **pertineat**
- In deze regels past Cicero hetzelfde stilistisch middel toe als in regel 9 (**Neque** t/m **metuebat**).
- 1p 5 Noteer de naam van dit stilistisch middel.

- Regel 14-20 **Nam** t/m **iudicatote**
- De omstandigheid dat Sex. Roscius senior in Rome verbleef, maar zijn zoon in Ameria, was voor de aanklagers aanleiding om te beweren dat er een conflict was tussen vader en zoon.
- 1p 6 Citeer uit de regels 14-20 (**Nam** t/m **iudicatote**) het Latijnse tekstelement waarmee Cicero aangeeft dat deze omstandigheid juist niet het gevolg van een conflict was.

- Regel 23 **cum**
- 1p 7 Dit woord kan hier het best worden weergegeven als
- A doordat.
B hoewel.
C nadat.
D omdat.

Regel 30-31 **Tiberim tangunt**

Dit vormt een verklaring van een woord uit het voorafgaande (vanaf regel 28 **Quadriduo**).

- 1p 8 Citeer het desbetreffende Latijnse woord.

Regel 31 **inopia et solitudo**

- 2p 9 a Beschrijf in eigen woorden wat de spreker volgens Cicero met deze woorden wilde suggereren. Baseer je antwoord op het vervolg (t/m regel 35 **coitur**).
- b Beschrijf in eigen woorden het effect dat Cicero zelf met deze woorden wil bereiken bij zijn toehoorders.

Regel 31-35 **demonstrant t/m coitur**

- 1p 10 Citeer uit deze regels het Latijnse tekstelement dat het stilistisch middel tricolon vormt.

Regel 37-38 **nomen refertur in tabulas Sex. Rosci**

Cicero meent dat het volkomen onlogisch is dat dit gebeurd is. Hij heeft voor deze mening twee argumenten.

- 2p 11 a Beschrijf in eigen woorden het argument dat op te maken is uit het voorafgaande (vanaf regel 35 **Cum**).
- b Beschrijf in eigen woorden het argument dat op te maken is uit het vervolg (t/m regel 41 **facit**).

Regel 41-42 **Haec t/m esse**

- 2p 12 a Leg uit dat het voor Cicero zelf nuttig is dit te beweren. Baseer je antwoord op de achtergronden bij de teksten die je voor dit examen gelezen hebt.
- b Verdedig de stelling dat deze woorden niet erg geloofwaardig zijn door een eerdere opmerking van Cicero. Baseer je antwoord op het voorafgaande (vanaf regel 28 **Quadriduo**).

Regel 35-42 **Cum t/m scio**

In deze regels komen persoonsvormen in verschillende werkwoordstijden voor.

- 2p 13 Citeer van deze persoonsvormen de twee praesensvormen die niet als praesens historicum opgevat kunnen worden. Laat **dicit** (regel 41) buiten beschouwing.

Tekst 2

Regel 8-14 **Video** t/m **accesserit**

Cicero gebruikt in deze regels een retorische techniek die het voor hem mogelijk maakt de zaken voor zijn tegenstander nadelig voor te stellen.

- 2p 14 a Beschrijf deze techniek.
b Leg uit dat deze techniek het voor hem mogelijk maakt de zaken voor zijn tegenstander nadelig voor te stellen.

Regel 16 **id quod commemoravit Erucius**

- 2p 15 a Leg uit dat deze toevoeging Cicero's betoog sterker maakt. Ga in je antwoord in op de rol van Erucius in het proces.
b Citeer uit de regels 24-28 (**Respondebo** t/m **crimine**) het Latijnse tekstelement dat dezelfde functie heeft in Cicero's betoog als **id quod commemoravit Erucius** (regel 16).

Regel 19 **nostra pecunia**

Door het woord **nostra** te gebruiken vereenzelvigd Cicero zich met zijn cliënt.

- 2p 16 Citeer uit de regels 24-28 (**Respondebo** t/m **crimine**) de vier Latijnse werkwoordsvormen waarmee Cicero hetzelfde effect bereikt.

Regel 25 **sectorem**

In de regels 17-23 (**Opinor** t/m **conferetur**) heeft Cicero de activiteit van dergelijke personen in twee verschillende bewoordingen beschreven.

- 2p 17 Citeer uit de regels 17-23 (**Opinor** t/m **conferetur**) de twee desbetreffende Latijnse tekstelementen.

Regel 23-28 **Dices** t/m **crimine**

Cicero zegt in deze regels dat zijn tegenstander op drie punten toegeeft wat Cicero over hem beweert.

- 2p 18 Noteer in eigen woorden deze drie punten.

Regel 27-28 **At** t/m **crimine**

Uit deze woorden is een a-fortiori-redenering op te maken.

- 1p 19 Noteer in eigen woorden deze a-fortiori-redenering.

Regel 34-35 **Videamus** t/m **facta sunt**

- 1p 20 Beschrijf de inhoudelijke overeenkomst tussen deze woorden en een opmerking uit de regels 1-7 (**Erucius** t/m **neem**).

- Regel 36-37 **Vereor** t/m **pepercerim**
- 1p 21 De strekking van deze zin wordt het best weergegeven door:
- A Ik vrees dat ik je niet hard genoeg kan aanpakken, want ik weet zeker dat je een schurk bent.
  - B Je bent een schurk, maar ik wil niet dat het straks lijkt alsof ik je te hard heb aangepakt.
  - C Je bent misschien geen schurk en dus heb ik je waarschijnlijk veel te hard aangepakt.
  - D Om mijn cliënt succesvol te verdedigen moet ik je zo hard mogelijk aanpakken.

Regel 39-42 **Tene** t/m **accusatore**

In deze regels noemt Cicero het onderwerp waarover het proces volgens hem eigenlijk zou moeten gaan.

- 2p 22
- a Citeer uit deze regels het desbetreffende Latijnse tekstelement.
  - b Beschrijf in eigen woorden de tegenstelling die Cicero in deze regels aangeeft tussen de **ceteri socii** (regel 40) en T. Roscius Magnus.

Regel 46-49 **Quid** t/m **pertinebat**

- 2p 23
- a Noteer in eigen woorden wat concreet het onderwerp is van **pertinebat** (regel 49).
  - b Noteer een inhoudelijk argument voor de bewering dat de woorden **ad te minime omnium** (regel 48) terecht gebruikt zijn door Cicero. Baseer je antwoord op een gegeven uit de regels 6-9 van tekst 1 (**Erant** t/m **metuebat**).

Regel 50-56 **An** t/m **nuntiaret**

In deze regels bestrijdt Cicero een mogelijk tegenargument.

- 2p 24
- a Beschrijf in eigen woorden dit tegenargument.
  - b Beschrijf in eigen woorden de redenering die Cicero in deze regels gebruikt om dit tegenargument te bestrijden.

Tekst 3

- 38p Bestudeer de inleiding en de aantekeningen bij tekst 3.
Vertaal de regels 1 t/m 13 in het Nederlands.